

מסורת הש"ס

(א) שנת קמ"ו; **(ב)** [מנראה מפ"ר נ"ג שהוא גורם כאלו; ש"מ כוחו כנשיאות לא גזרו]; **(ג)** [נעלם פה:]; **(ד)** [קיושין נ: וש"נ]; **(ה)** [ג"ר ר"ף ורל"ש רנא] ובד"י רב, **(ו)** [נעלם פה:]; **(ז)** כנ"ח; **(ח)** [נעלם פה:];

הגהות הב"ח

(א) גבי אלמא קני ודודר תני ומורבה מחזיר:

מוסף רש"י

ובמניחה בחלוץ. הסמוכה לכתל המזרחי (שבת קמח). ומותבינן אשמעתין. יש לי להשיב על דברי (קדושין י:) אשמעת עממנן (גישין לה): אלהיה גופיה קא מתיב (מנחות מח).

חרדן עלך ביצר משתתפין

רבינו חננאל

ואמר כי אותם אנשי טבריא לא צריכי לליחלוותי של הצעה. ומפני של יבטלו ממלאכתן ממחרתן וטומנין בהם הפירות. ותנן נמי הטומן פירותיו במים מפני הגגבים אינו כבי ויתן. מנשה באנשי ירושלי' שטמנו דביותיו במים מפני הסיקים וטיהרו להן חכמים. הנה זה הטעם כי שאומר כי הטמנת פירות משום הכשיר. אבל טעם הטמנת תבשיל בשבת שאין נמנעין מלהטמין בעצה לחר שהיו אומרים תבן הוא. ותנן לא בחבין, ולא בווזין, ולא במזיקין רב גופיה דקיימנן וגו' עשרה דהדדי אוקמה היכי מותיב לה ואצ"י דתרכא כגון דקיימנן וגו' עשרה דהדדי מאי חדושיה? עליונה מותרת. כדלמרינן דאין תשמיש לתחתונה דעליונה אלא דרך אייר וזיקת משך ארבעה טפחים ורב לטעמיה דלמר אין אדם אוסר על חבירו דרך אייר: יש גול בשבת וחורבה מחזיר לנעלים. השתא ס"ד דהכי קאמר מותר לגזול בשבת רשויות ולהשתמש בה בחורבתו של חבירו הסמוכה לו כי היכי דרגיל בה בחול הואיל וסתם חורבה אין העלים משתמשין בה כל כך קני לה האי בגזלתו כשאר גזלנים ונעשית רשותו וחורבה מחזיר לנעלים וסתם חורבה מחזיר לנעלים וזריך להחזירה ואין קנויה לו אלמא אסור להשתמש בה: יש דין גול. דין השבת גולה נוהג ברשות של שבת דחורבה מחזיר הגזילה לנעלים ואסור להשתמש בה: אמאי אוסרת. הא רשותא דעליונה היא ותחתונה זו שלא כדין משתמשת בה בחול ואפ"ה כיון דרגילה בה אסרה עלה: שעשו. אותה מחילה של עליונה בשותפות: א"ה כי עשו. בני תחתונה לתחתונה אס' יש להם שותפות דעליונה נמי אסרי עלה: גלויי גליא דעמיס. תחתונה לעליונה דסלקא נפשה בשבת מינה דהא מחילה זו אינה נעשית אלא להימר שבת: ברתנ' אין שופטין לסופה מים דו'. מפרש לה בגמ' עוקה. גומא: סאפיס. בגמ' מפרש טעמא דשעורא: מן הנקב ולמטה. שמחזיק סאתים החלל שלה: צין מצפנים. צין שעשה לעוקה בחוך החצר צין שעשאה ברה"ר סמוך לחצר: אלא שמצחוץ צריך לקמור. לנכות פיה בנקרים שיפלו המים מידיו לתוך מקום פטור: ציב. חריץ העשוי לקלח שופטין שצחצר לרה"ר: שהוא קמור כמשך ארבע אמות ברה"ר. קיס לן דארבע אמות יש שיעור ליצבל בהם סאתים מים שאדם עשוי להסתפק בכל יום: שופטין לסופו. דתיימי מיא ואי נמי לא תיימי דיש צו מים מצב"י כיון דרוב ימות השנה עשויין ליצבל הכי נמי כי נפקי לבצאי לאו להכי איכוון וכיון דלא נתקיימה מחשבתו שרי דאפילו מתכוין לאו איסורא דאורייתא איכא הכא דהא לאו ברה"ר זריק להו איחוי גופיה אלא מאילניהן יונאין הלכך כי לא מיכוין שרי לכתחילה: לא ישפוך על פי הציב. כלומר בחוך החריץ ואע"פ שיש אורך מכאן עד ליציאתו מאה אמה ויכולין ליצבל כיוון דבגופיה" קא שפיך מקלחי להדיא וזכח לרשות הרצים והרואה אומר ששופכן סמוך ליציאתו וצעי דליפקו כדלמר בגמ' [ע"צ] גזרה שמא יאמרו לנורו של פלוני מקלח מים בשבת: דיוטאום. עליות וחצר פחותה מארבע אמות לפניהם ששופכין בה מימיהם: מקאפס. בני האחת עשו עוקה צחצר ובני האחת לא עשו: גב' מ"ט. אחרת פחותה מארבע אמות קאי דמשמע הא ארבע אמות שרי: אדם רוצה לנולץ. שראויה היא לנולץ להרביץ עפרה שלא יעלה אצקא דצימות החמה מוקמינן לה למתני' לקמן בצרייתא [שם] וכיון דרואה לנולץ אי נמי שפיך להו ונפקי לא מתקיימא מחשבתו:

אנשי טבריא. בעלי מלאכה היו: **מספג אדם**. ציוס טוב וצשצת

אס' רחץ בלונן מסתפג באלונגית ואין חוששין שמא יסחוט: לאוניירין.

בלנין: על אוטו דבר. סמיטה: **אף מביאה בידו**. ואין חוששין שמא

ישכח ויסחוט: לא שנו. שמחילה תלויה מתרת בגזוטרלא לרבנן אלא

למלאות: אצל לשפוך. שופטין צנקב למים אסור מפני שהגהר מוליך השופטין חוץ למחיצת הגזוטרלא: מה ציו זה לעוקה. דתנן צמתני' [הללן] חצר שפחותה מארבע אמות אין שופטין לתוכה מים בשבת אא"כ עשו לה עוקה גומא מחזקת סאתים ותני עלה [סוע"צ] אע"פ שנתמלאה העוקה מנעוד יוס שופטין לה מים בשבת ואף על פי שהמים יונאין הימנה לרה"ר: הסס **טיימי מיא**. המים עשויין לנלות ולהצבל צקרקע הלכך כי שפיך דלעתא דליצבלו צדוכמיהו קא שפיך ואי נפקי לבד לאו מחשבתו להכי הוא ולא נתקיימה מחשבתו ושרי דאפילו איכוון איסור ממנש ליכא דהא ברשות היחיד שפיך אצל הכא מידע ידע דרואי נפקי ולא תיימי: אפילו לשפוך נמי שרי. דאיהו לא איכפת ליה דליפקו לבצאי אצל חצר הפחותה מארבע אמות ניחא ליה דליפקו לבד שלא ילכך את חצרו הלכך בעי עוקה דבעוקה ניחא ליה דליצבלו: **בסמוכה**. שאינה רחוקה מתחתונה צמשך הכותל ארבעה טפחים. ואני שנעמתי שאינה גבוהה ממנה עשרה ולא מצינו לשון הפלגה דהש"ס בגובה אלא צמשך דתנן צמתני' צאנשי חצר ומרפסת ועוד לרב מה לי גבוהה או נמוכה הא איחוי דלמר [נעלם ד' פג:]: לזה צשלשול ולזה צזריקה שיהם אסורין ועוד מהא מתניתא מותצינן תיובתא לשמואל צפירקין לעיל [פד:]: ואי רב גופיה דקיימנן וגו' עשרה דהדדי אוקמה היכי מותיב לה ואצ"י דתרכא כגון דקיימנן וגו' עשרה דהדדי מאי חדושיה? עליונה מותרת. כדלמרינן דאין תשמיש לתחתונה דעליונה אלא דרך אייר וזיקת משך ארבעה טפחים ורב לטעמיה דלמר אין אדם אוסר על חבירו דרך אייר: יש גול בשבת וחורבה מחזיר לנעלים. השתא ס"ד דהכי קאמר מותר לגזול בשבת רשויות ולהשתמש בה בחורבתו של חבירו הסמוכה לו כי היכי דרגיל בה בחול הואיל וסתם חורבה אין העלים משתמשין בה כל כך קני לה האי בגזלתו כשאר גזלנים ונעשית רשותו וחורבה מחזיר לנעלים וסתם חורבה מחזיר לנעלים וזריך להחזירה ואין קנויה לו אלמא אסור להשתמש בה: יש דין גול. דין השבת גולה נוהג ברשות של שבת דחורבה מחזיר הגזילה לנעלים ואסור להשתמש בה: אמאי אוסרת. הא רשותא דעליונה היא ותחתונה זו שלא כדין משתמשת בה בחול ואפ"ה כיון דרגילה בה אסרה עלה: שעשו. אותה מחילה של עליונה בשותפות: א"ה כי עשו. בני תחתונה לתחתונה אס' יש להם שותפות דעליונה נמי אסרי עלה: גלויי גליא דעמיס. תחתונה לעליונה דסלקא נפשה בשבת מינה דהא מחילה זו אינה נעשית אלא להימר שבת: ברתנ' אין שופטין לסופה מים דו'. מפרש לה בגמ' עוקה. גומא: סאפיס. בגמ' מפרש טעמא דשעורא: מן הנקב ולמטה. שמחזיק סאתים החלל שלה: צין מצפנים. צין שעשה לעוקה בחוך החצר צין שעשאה ברה"ר סמוך לחצר: אלא שמצחוץ צריך לקמור. לנכות פיה בנקרים שיפלו המים מידיו לתוך מקום פטור: ציב. חריץ העשוי לקלח שופטין שצחצר לרה"ר: שהוא קמור כמשך ארבע אמות ברה"ר. קיס לן דארבע אמות יש שיעור ליצבל בהם סאתים מים שאדם עשוי להסתפק בכל יום: שופטין לסופו. דתיימי מיא ואי נמי לא תיימי דיש צו מים מצב"י כיון דרוב ימות השנה עשויין ליצבל הכי נמי כי נפקי לבצאי לאו להכי איכוון וכיון דלא נתקיימה מחשבתו שרי דאפילו מתכוין לאו איסורא דאורייתא איכא הכא דהא לאו ברה"ר זריק להו איחוי גופיה אלא מאילניהן יונאין הלכך כי לא מיכוין שרי לכתחילה: לא ישפוך על פי הציב. כלומר בחוך החריץ ואע"פ שיש אורך מכאן עד ליציאתו מאה אמה ויכולין ליצבל כיוון דבגופיה" קא שפיך מקלחי להדיא וזכח לרשות הרצים והרואה אומר ששופכן סמוך ליציאתו וצעי דליפקו כדלמר בגמ' [ע"צ] גזרה שמא יאמרו לנורו של פלוני מקלח מים בשבת: דיוטאום. עליות וחצר פחותה מארבע אמות לפניהם ששופכין בה מימיהם: מקאפס. בני האחת עשו עוקה צחצר ובני האחת לא עשו: גב' מ"ט. אחרת פחותה מארבע אמות קאי דמשמע הא ארבע אמות שרי: אדם רוצה לנולץ. שראויה היא לנולץ להרביץ עפרה שלא יעלה אצקא דצימות החמה מוקמינן לה למתני' לקמן בצרייתא [שם] וכיון דרואה לנולץ אי נמי שפיך להו ונפקי לא מתקיימא מחשבתו:

ביצד משתתפין פרק שמיני עירובין

פה.ה

הנ"י תיימי והנ"י א"א תיימי. תימה לר"י דצמס' שבת צפרק הזורק ^(דף ק:) אמרינן דשופטין דספינה שדי להו אדופני דספינה משום דכחו בצרמלית לא גזרו ואע"ג דנפלו מיד לצרמלית ומהאי טעמא נמי לישתרי הכא ואפילו לישנא צתרא לא שריא לשפוך אלא משום שאינו חושש שיפלו לצרמלית דכפ"י צקונטרס ויש לומר דבגזוטרלא פעמים כששופכין ממנה המים הולך מיד עד מקום שרשות הרצים מהלכת צקרק מים והוי כמו ברשות הרצים ולא פלוג בכל גזוטרלאות אצל ספינה לא שכיחא לגמרי שמהלך סמוך לרקק:

ביב שהוא קמור ד' אמות ברשות הרבים. פירש צקונטרס צארצע אמות קיס ליה שיש שיעור ליצבל סאתים מים שעשוי להסתפק צכל יוס והיינו טעמא דקאלמר צגמ' גצי חצר ארצע אמות תיימי ולפירושו נראה דאיידי צציצ שיש לו ארצע על ארצע דפחות מכאן לא תיימי כמו גצי חצר דפירש רש"י צגמרא דאיוו שיעור ניתן לרצונו ולרצונו שמואל נראה טעמא דקמירת ציב משום חשדא וכיון דקמור הוא ד' אמות צרה"ר הרואה מים יונאין מן הציצ אינו סבור שיונאין מן החצר כיון שרחוק מן החצר ד' אמות וצגמ' משמע כפירוש הקונטרס דמדמה ארצע אמות דציצ לארצע אמות דחצר דקאלמר כולה כר"א צן יעקב כו' ולפ"י רצינו שמואל סילון שקמור ארצע אמות ברשות הרצים שופטין לו מים בשבת דק"ל ^(ח) משנת ר"ס צן יעקב קצ' וקני אצל לפ"ה דהטעם משום דמיצלעי אסור דצבל עץ לא מיצלעי ומיהו אומר ר"י דאפילו עשוי כעין רפסה של אצנים מיצלעי ושרי:

^{תנא}

אין שופכין בתוכה מים בשבת אא"כ עשו לה עוקה מחזקת סאתים מן הנקב ולמטה בין מבחוץ בין מבפנים אלא שמבחוץ צריך לקמור מבפנים אין צריך לקמור ר"א בן יעקב אומר י ביב שהוא קמור ארבע אמות ברה"ר שופכים לתוכו מים בשבת וזכ"א אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפוך על פי הביב אבל שופך הוא לגג והמים יורדין לביב י החצר והאכסדרה מצטרפין לארבע אמות " וכן שתי דיוטאות זו כנגד זו מקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו עוקה את שעשו עוקה מותרין את שלא עשו עוקה אסורין: **גב' מ"ט** אמר ^ט רבה מפני שאדם עשוי להסתפק סאתים מים בכל יום בארבע אמות אדם רוצה לזלפן פחות

בחול הואיל וסתם חורבה אין העלים משתמשין בה כל כך קני לה האי בגזלתו כשאר גזלנים ונעשית רשותו וחורבה מחזיר לנעלים וסתם חורבה מחזיר לנעלים וזריך להחזירה ואין קנויה לו אלמא אסור להשתמש בה: יש דין גול. דין השבת גולה נוהג ברשות של שבת דחורבה מחזיר הגזילה לנעלים ואסור להשתמש בה: אמאי אוסרת. הא רשותא דעליונה היא ותחתונה זו שלא כדין משתמשת בה בחול ואפ"ה כיון דרגילה בה אסרה עלה: שעשו. אותה מחילה של עליונה בשותפות: א"ה כי עשו. בני תחתונה לתחתונה אס' יש להם שותפות דעליונה נמי אסרי עלה: גלויי גליא דעמיס. תחתונה לעליונה דסלקא נפשה בשבת מינה דהא מחילה זו אינה נעשית אלא להימר שבת: **ברתנ' אין שופטין לסופה מים דו'**. מפרש לה בגמ' עוקה. גומא: סאפיס. בגמ' מפרש טעמא דשעורא: מן הנקב ולמטה. שמחזיק סאתים החלל שלה: צין מצפנים. צין שעשה לעוקה בחוך החצר צין שעשאה ברה"ר סמוך לחצר: אלא שמצחוץ צריך לקמור. לנכות פיה בנקרים שיפלו המים מידיו לתוך מקום פטור: ציב. חריץ העשוי לקלח שופטין שצחצר לרה"ר: שהוא קמור כמשך ארבע אמות ברה"ר. קיס לן דארבע אמות יש שיעור ליצבל בהם סאתים מים שאדם עשוי להסתפק בכל יום: שופטין לסופו. דתיימי מיא ואי נמי לא תיימי דיש צו מים מצב"י כיון דרוב ימות השנה עשויין ליצבל הכי נמי כי נפקי לבצאי לאו להכי איכוון וכיון דלא נתקיימה מחשבתו שרי דאפילו מתכוין לאו איסורא דאורייתא איכא הכא דהא לאו ברה"ר זריק להו איחוי גופיה אלא מאילניהן יונאין הלכך כי לא מיכוין שרי לכתחילה: לא ישפוך על פי הציב. כלומר בחוך החריץ ואע"פ שיש אורך מכאן עד ליציאתו מאה אמה ויכולין ליצבל כיוון דבגופיה" קא שפיך מקלחי להדיא וזכח לרשות הרצים והרואה אומר ששופכן סמוך ליציאתו וצעי דליפקו כדלמר בגמ' [ע"צ] גזרה שמא יאמרו לנורו של פלוני מקלח מים בשבת: דיוטאום. עליות וחצר פחותה מארבע אמות לפניהם ששופכין בה מימיהם: מקאפס. בני האחת עשו עוקה צחצר ובני האחת לא עשו: גב' מ"ט. אחרת פחותה מארבע אמות קאי דמשמע הא ארבע אמות שרי: אדם רוצה לנולץ. שראויה היא לנולץ להרביץ עפרה שלא יעלה אצקא דצימות החמה מוקמינן לה למתני' לקמן בצרייתא [שם] וכיון דרואה לנולץ אי נמי שפיך להו ונפקי לא מתקיימא מחשבתו:

^{פחות}

גזוטרלאות זו על גבי זו אסור להשתמש מן העליונה לתחתונה דרך האמצעית. אבל משתמש מן החצר לגג ואינו חושש. הא דתאמר בפנים אבל מבחוץ אסור. ר' זעירא אמר בין מבחוץ בין מבפנים אסור. מתניא פליגא על ר' זעירא, משלשין קדרות בשיר מעל גבי זיו שנבחר י טפחים ורחב ד', אם היה חלון ביתים של ד' טפחים אסור. שאין [משתמשין] מרשות לרשות דרך רשות. ר' שמואל בר רב יצחק פתר לה [בשבויה] [בשוויה]. מתני', חצר שפחותה מד' אמות אין שופכין לתוכה מים בשבת אלא אם כן עשו לה עוקה מחזקת סאתים כו'. פי' עוקה מלשון חקיקה. והיא כמו פחירה בארץ לתחבקב בין המים. מאי טעמא, אמר רבה סאתים מים אדם עשוי להסתפק בכל יום. בחצר שהיא בדי' אמות ולמעלה ניחא ליה לאיניש לזלפן.

עין משפט ונר מצוה

לג א מ"י פ"ב מהל' שבת הלכה כ טור ש"ע א"ח ס' שא ספק מח' :

לד ב מ"י פט"ו מהל' שבת הלכה טו סמג גליון סה טור ש"ע א"ח ס' שנה ספק א' :

לה ג ד מ"י פ"ד מהל' עירובין הלכה כה טוש"ע שס ספק ה' :

לו ה מ"י פט"ו מהל' שבת הלכה טז סמג גליון סה טוש"ע א"ח ס' שס ספק א' :

לז ו מ"י שס הלכה יח טוש"ע שס ספק ז' :

לח ז מ"י שס הלכה טו טוש"ע שס ספק א' :

לט ח מ"י פ"ד מהלכות עירובין הלכה טז סמג שס טוש"ע א"ח ס' שטו:

רבינו חננאל (המשך) בחזקה אלא היא עדיין חורבה ויחזיר לבעלים כמות שהיא בעינה דהא לא קנאה, אלא בנה אפר והמחזיק בבזילה קנאה, רבה ומותבינן על זו השמועה איני, שהבונה ברשות חבירו בבזילה והמחזיק בבזילה קנאה, והתנן שתי גזוטרלאות זו למעלה מזו עשו לעליונה מחיצה למעלה, ולמטה עוד עשו לה מחיצה עשרה. ולא עשו לתחתונה שתיחן אסורות. והא העליונה החזיקה מעבר על גבי התחתונה בבזילה. ואם כן הוא כי יש דין גול בשבת וקנה גבזילה. אמאי [עליונה] אסורה. [נהלא יש מחיצות למעלה ולמטה נמי דחתונה אסורה] דרגל העליונה דרוסתה, אלא עליונה אמאי אסורה הוי יש לה מחיצות, ורשות התחתונה שצוברת עליה הוי קנאה בחזקה. אלא מדקנתי שתיחן אסורות עד שיעריבו, שי"מ שאין גול בשבת. וכי כל אחד אוסרת על חברתה. ופריך רב ששה כגון שעשו מחיצה בשותפות, שגלתה דעתה דלאו (מניח) [מכחן] גזילה קאתו, ונעשו כאלו שני בתים בחצר אחת שצריכין עירוב. ומקשינן אי הכי כי עשו לתחתונה נמי מחיצות למעלה ביניהן, ועוד עשו למטה תחינה אסורות עד שיערבו. דהא אמרת נעשו כשני בתים בחצר אחת. ופרקינן כיון דחזרו ועשו לתחתונה מחיצה למטה סליקו נפשיהו מן העליונה, דגליא דעתא דלא ניחא ליה שותפות בהדיא. ומחיצות י' הויין חלוקה ביניהן, אבל כל אחת זכתה לעצמה. לפיכך שתיחן מותרות. וירושלמי, ר' חנניה בן עקיבה התיר שלש דבריים. התיר עצה שבים, והבאת אלונגית. והתיר גזוטראי. ר' אבא ור' יוסי הדא דאת אמרת במשתמשת דרך הנקב אבל משתמשת מחוץ, ותני כן ג' גזוטרלאות זו על גבי זו אסור להשתמש מן העליונה לתחתונה דרך האמצעית. אבל משתמש מן החצר לגג ואינו חושש. הא דתאמר בפנים אבל מבחוץ אסור. ר' זעירא אמר בין מבחוץ בין מבפנים אסור. מתניא פליגא על ר' זעירא, משלשין קדרות בשיר מעל גבי זיו שנבחר י טפחים ורחב ד', אם היה חלון ביתים של ד' טפחים אסור. שאין [משתמשין] מרשות לרשות דרך רשות. ר' שמואל בר רב יצחק פתר לה [בשבויה] [בשוויה]. מתני', חצר שפחותה מד' אמות אין שופכין לתוכה מים בשבת אלא אם כן עשו לה עוקה מחזקת סאתים כו'. פי' עוקה מלשון חקיקה. והיא כמו פחירה בארץ לתחבקב בין המים. מאי טעמא, אמר רבה סאתים מים אדם עשוי להסתפק בכל יום. בחצר שהיא בדי' אמות ולמעלה ניחא ליה לאיניש לזלפן.